

ROMÁN

AL
press

edice
KIOKAN

HANA WHITTON

ANNA LUCEMBURSKÁ

KDO ZÍSKÁ KLÍČ K JEJÍMU SRDCI?

edice
KIÖKAN

ROMÁN

HANA WHITTON

ANNA
LUCEMBURSKÁ

KDO ZÍSKÁ KLÍČ K JEJÍMU SRDCI?

 edice
 KLOKAN

Copyright © Hana Whitton, 2018

Copyright © ALPRESS, s. r. o.

Všechna práva vyhrazena.

Žádnou část knihy není dovoleno užít
nebo jakýmkoli způsobem reprodukovat bez písemného
souhlasu držitele práv, s výjimkou krátkých citací
nebo odkazů, které tvoří součást kritického hodnocení.

Copyright © Hana Whitton, 2018

Redakční úprava Otilie Grezlová

Grafická úprava obálky Tomáš Řízek

Vydalo nakladatelství Alpress, s. r. o., Frýdek-Místek,

v edici Klokan, 2018

shop@alpress.cz

Vydání první

ISBN 978-80-7543-745-7

I.

Eliška Přemyslovna se zprudka posadila na lůžku. Chvíli jí trvalo, než si uvědomila, že se nenachází na Pražském hradě nebo v Mělníku, věnném městě českých královen.

Sen, z něhož se vytrhla s výkřikem, byl jistě děsivý, ona si ho však nepamatovala.

Ztěžka vstala z lože, zvolna přistoupila k oknu a pootevřela okenici. Zahlédla jen zdánlivě nekonečné moře bavorských lesů, které se černaly v hloubce pod ním. Splývaly kdesi na obzoru s temnými nebesy, na nichž se třpytilo pouze pár osamělých hvězd.

Jsem přece v Chamu. Kouba se tomu místu říká v Čechách. A jsem tu proto, že jsem uprchla od svého zákonitého chotě, českého krále Jana Lucemburského, třebaže můj útek královští rádci vysvětlují obratnými a líbivými slůvky jinak – prý doprovázím dceru Markétu při její cestě do bavorského Landshutu ke dvoru jejího snoubence vévody Jindřicha.

Jenže ani to, že od Jana utekla, nebylo zcela pravdivé. Utekla totiž před ním.

Bylo jí upřímně jedno, jak to rádci diplomaticky interpretují. Chtěla být jen pryč, co nejdál od Jana, kterého kdysi

milovala a v němž spatřovala nejen svého zachránce, ale hlavně zachránce Českého království a přemyslovského odkazu.

Zklamal ji však, neboť se posléze ukázal být stejný jako ostatní, kteří v Čechách spatřovali zdroj snadných příjmů a v ní pouhý klíč ke královské pokladnici.

Měla-li být k sobě upřímná, pak ani v tomto ohledu nemluvila pravdu, protože svého manžela nikdy milovat nepřestala. To jen hrdost jí zabránila, aby si to přiznala.

A kdo by mi také mohl být nejbližší, když ne vlastní manžel, pomyslela si. I sestra Anna mne zradila! Nestáčílo jí, že spolu se svým chotěm Jindřichem Korutanským, tím zbabělým slabochem, vládla krátce Čechám. Chtěli se mne oba zbavit navždy, protože ve mně spatřovali možnou hrozbu v budoucnosti. Nejprve nerovným sňatkem, a když jim to nevyšlo, tak jedem.

Dosud se sice zdráhala uvěřit tomu, že by se její vlastní milovaná sestra Anna propůjčila k činu tak nízkému, ale... nebýt tehdy Jana, který jí vytáhl s vojskem na pomoc...

Možná bych už nežila. A kdo ví, jak by to dopadlo s královstvím a s naším rodovým odkazem.

Neměla jsem s Janem zůstat? Našli jsme k sobě přece zase cestu. Tedy... alespoň jsme se to nějaký čas domnívali.

Eliška si přešla rukou po zaobleném životě.

Brzy porodím svému choti Janovi Lucemburskému další dítě.

Na chvíli zavřela oči a zatoužila, aby byl zde s ní, aby ji vzal do náruče a ukonejšil do sladkého snu. Aby zahlasil tu zoufalou samotu, kterou už nedokázala snášet, rozhodně ne za podobných temných nocí jako tato.

Kdysi to tak dělával, když se jí spánek vyhýbal stejně jako dnes. Tehdy býval pořád s ní.

Usmála se při vzpomínce, jak se k ní pokaždé přikradl po špičkách, když ji spatřil, jak zadumaně vyhlíží z okna,

za nímž se jako těžký závěs prostíral hebký samet hluboké noční temnoty.

„Nemůžeš spát, má drahá Eliško?“ otázal se jí vždy tiše a objal ji kolem ramen.

Má drahá Eliško. Nedovedla si vzpomenout, kdy ji tak oslovil naposledy. I při jejich posledním pokusu o smíření se podobné něžnosti vyhýbal.

Nyní už věděla proč.

Ta sladká slůvka šeptá jiné. Své milence žijící kdesi v Lucembursku, jež mu prý porodila syna. Tuhle novinu, která ji zdrtila, jí spikleneckým šeptem sdělila jedna z dvorních dam, na tváři falešný soucit marně zastírající škodolibost.

I tomu se nakonec zdráhala uvěřit, zejména poté, co za ní Jan přijel do Mělníka, kam se s bolestí nad jeho zradou uchýlila.

Zařívávala se opět do temné noci klenoucí se nad černým bavorským lesem.

Obloha na východě však už zvolna bledla prvním příslibem svítání, i když se na ní dosud neobjevil nazlátlý pruh hlásající brzký východ slunce. Chladný předjitřní vánek zavál do Eliščiny komnaty ostrou vůni pryskyřice z okolních lesů.

Jsou stejně krásné a hluboké jako hvězdy prostírající se za nedalekou českou hranicí, v nichž jsme se tak často s Janem projížděli, pomyslela si a srdce se jí sevřelo steskem.

Vrhla poslední rychlý pohled na probouzející se jarní krajinu. Věděla, že už neusne.

Natáhla se pro plášť, přehodila si ho přes ramena a vklouzla do pantoflíčků z měkké kůže, lemovaných kožešinou. Příjemně jí polaskala bosé nohy a zahřála je. Březen se mohl schylovat ke konci, ale noci byly pořád chladné.

Opatrně vykoukla ze dveří ložnice. Nejen proto, že nechtěla nikoho probudit, zejména ne Markétu či jejího

snoubence. Třebaže královna, cítila se tu pořád trpěným hostem. Nemohla zavírat oči nad tím, že je závislá na dobročinné podpoře mladého vévody Jindřicha.

Rentu z Čech sice dosud dostávala, ovšem nikdo nemohl vědět, zda tomu tak bude napořád. Co když se Jan rozhodne přimět ji k návratu do Prahy prostě tím, že jí pozastaví příjmy?

Trapnost té situace ji ponižovala.

Tohle všechno vyřeším, až porodím, rozhodla se rázně. Teď na to myslet nebudu, a ani nesmím. Teď se musím soustředit jenom na své děťátko a na nic jiného.

Chodba byla naštěstí prázdná, jak se ostatně dalo v tuto hodinu očekávat, jen pár strážných tu znuděně hlídkovalo či podřimovalo v nepohodlných kamenných výklencích. Vzdali jí sice povinnou čest, když je mījela, byl to však pouze ledabylý projev. Jejich chování ji usvědčovalo v domněnce, že tu je na obtíž a jaksi přebytečná. Vidět tak můj otec, český král Václav II., jak dopadla jeho milovaná dcera, pomyslela si s lítostivou trpkostí.

Jsem česká královna! Jsem Přemyslovna! Jsem dcera samotného Václava II.! Tohle se jí chtělo vykřiknout, aby v nich vzbudila patřičnou úctu.

Nakonec jen hrdě vztyčila hlavu, pokynula jim vznešeně, když je mījela, a zamířila do kaple.

Vzduch tam byl ztěžklý kadidlem, čadícími voskovicemi a také pronikavou vůní jarních květin, kterými kapli vyzdobili.

Eliška vykročila k oltáři a poklekla na schůdek před ním.

Sepjala ruce v pokorné modlitbě, ale soustředit se na ni nedokázala.

Takhle se kdysi modlila také v kapli svého mělnického sídla. I tehdy vlastně před Janem utíkala, i tehdy ji přiměl k návratu. Byla zdrcená tím, co se mezi nimi stalo, tou hlu-

bokou manželskou roztržkou, Janovými křivými obviněními ze zrady, která by od manžela nikdy nečekala.

Ani tenkrát se nedokázala rozhodnout, co udělat dál.

To vše se odehrálo poté, co ji Jan přiměl k návratu z Lokte, kam se uchýlila i s dětmi. Tříletého prince Václava, svého vlastního syna, tam však ponechal jako vězně, jako svého rukojmího. A to jen proto, že dal na našeptávání Eliščiných nepřátel, třeba takového pána z Lipé, že ho jeho vlastní choť Eliška Přemyslovna hodlá svrhnout z královského trůnu. Prý svého prvorozeného prince Václava na něj míní dosadit namísto Jana Lucemburského, kterého považuje za nehodného české královské koruny.

Ba co víc, s nevlastním bratrem, vyšehradským proboštem Janem Volkem, údajně dávno spřádá síť podlých intrik a zradou hodlá připravit manžela o vládu nad zemí.

Volek si zachránil holý život útekem, jejího prvorozeného internovali na Lokti a jí zůstaly jen modlitby za Václavovu a Volkovu záchranu a za spásu Janovy zbloudilé duše naplněné podezřívou nenávistí.

Nikdy nezapomene na okamžik, kdy v mělnické kapli propadla nejhlubší beznaději a zoufalství. Utěšlivá slova modliteb jí tenkrát nepřinášela úlevu, a tak jen skryla tvář v dlaních a dala se do tichého pláče.

I tehdy plnila kapli omamná vůně kadidla, voskovic a květin. Avšak letní noc byla vlháká, i když bylo dávno po půlnoci.

Vtom jí někdo jemně stiskl rameno. „Neměla by ses takhle trápit, má drahá Eliško! Je to přece všechno tak... zbytečné!“

Byl to Jan, který jako by se opět proměnil v dvorného rytíře, jakého kdysi znávala a do něhož se zamilovala.

Sklonil se nad ní a pomohl jí vstát.

Na okamžik na něj pouze upírala užaslý pohled. Nechápala Janovu náhlou proměnu, po její příčině nicméně pátrat nehodlala.

Srdce se jí naplnilo novou nadějí a s ní také štěstím, nechtěla mu však dát radost okamžitě najevo.

„K tomu trápení mám pádný důvod!“ odsekla mu proto odměřeně a spěšně si otřela slzy. „Vězníš na Lokti mého syna! Našeho Václava!“

„K tomu mám zase pádný důvod já!“ ujistil ji a snažil se zachovat klidný tón. V očích mu však vzplál obvyklý plamínek probouzejícího se hněvu. Pohasl vzápětí, protože se král Jan tentokrát ovládl.

Věčné boje s manželkou Eliškou ho unavovaly. A v poslední době si uvědomil, že jsou nejen vyčerpávající, ale mohou být též nebezpečné – na Eliščinu stranu se začínala klonit česká šlechta. Nu jistě, měli ji, Přemyslovnu, raději než jeho, krále cizince, jak mu říkali.

Jan si uvědomoval, že by se měl v Čechách zdržovat více, ale srdce ho táhlo jinam. A tak mu celkem nevadilo, že v království vlastně vládne vlivný a bohatý velmož Jindřich z Lipé, blízký přítel Eliščiny nevlastní matky královny vdovy Rejčky. Eliška nemohla okouzující Rejčku, která se poměrem se ženatým pánem z Lipé příliš netajila, ani vystát. Rejččin cizoložný vztah považovala za zradu na památce zesnulého královského otce a samozvané panování Jindřicha z Lipé za nestoudnou nepřipustnost, kterou nelze nadále tolerovat.

Jan podobné názory vždy odbyl mávnutím ruky a přičetl je na vrub Eliščiny žárlivosti na krásnou a oslnivou macechu. Na lehkou váhu to přestal brát teprve tehdy, když se spor Elišky s Rejčkou vyhrotil v otevřený konflikt, během něhož se šlechta postavila na stranu Elišky.

Možná v těch řečech o Eliščině spiknutí proti mně bylo zrnko pravdy, napadlo ho.

Opět pocítil, jak v něm vzrůstá vztek, ale i tentokrát ho potlačil. Na Mělník se přece vypravil proto, aby se s Eliškou *nějak* dohodl, aby si ji naklonil, aby spolu konečně

smírnou cestou vyřešili ty vleklé a poněkud trapné taha-nice o moc a slávu.

A toho hněvivým výbuchem nedosáhne.

V hloubi duše si však musel přiznat, že se na Mělník ne-rozjel pouze kvůli vyřešení složité politické situace.

Pouto, které ho s Eliškou přes všechny neshody svazo-valo, se zdálo mnohem silnější, než oba tušili.

Vzal nyní její tvář do dlaní, setřel slzy, které jí znovu vy-tryskly z očí, a zlehka, téměř nesměle ji políbil na rty.

Nebránila se tomu projevu něžnosti a Jan si přitom uvě-domil, že přes veškeré prožité útrapy neztratila půvab a kouzlo, kterým ho vždy přitahovala. Pleť, do níž se jí už vepsaly první vrásky, mohla mít pobledlou, toho zlatavého nádechu, typického přemyslovského rodového rysu, však nepozbyla. A plamínky, které jí nyní zahořely v tmavých očích, svědčily o probuzené vášni, nikoli o hněvu.

Právě ty její hluboké oči, ve kterých plál věčný oheň, mu učarovaly při jejich prvním setkání. Jenže tenkrát byl vlastně ještě nezkušený chlapec a teprve časem měl zjistit, že se Eliška dovede brát o věc českého národa se stejnou náruživostí, jakou zpočátku dávala najevo jemu.

„Vrať se se mnou na Pražský hrad, Eliško,“ požádal ji tiše. Nebyl to příkaz, byla to prosba.

„A co Václav? Držíš ho pořád na Lokti?“ zeptala se ho namísto odpovědi.

„Už ne,“ ujistil ji. „Vrátíš se?“

Jen přikývla.

Objal ji a pevně ji k sobě přitiskl. V tu chvíli si uvědo-mila propastnou hloubku samoty, v níž bez něj žila. A také to, že pouze s Janem se cítí v bezpečí.

„Na cestu se můžeme vydat až ráno,“ navrhl a Jan se na ni spiklenecky usmál.

Zamířili spolu do ložnice, kterou sdíleli ve šťastnějších dobách, když se Jan zdržoval v Mělníku.

Eliška se teď raději rychle vytrhla ze vzpomínek a zahleděla se opět na oltář.

Zdalo se jí, že na ni madona s dítětem v náručí shlíží z oltářního obrazu se shovívavým úsměvem.

I já brzy porodím Janovi další dítě, pomyslela si Eliška. Pět jsem mu jich už dala, tohle další mělo znamenat definitivní zpečetění našeho manželského smíru, který jsme uzavřeli tehdy oné noci na Mělníku.

Jenže ten smír netrval dlouho.

„Jak jen jsem mohla být tak pošetilá?“ zašeptala. „Jak jsem mohla dát na sliby, o nichž jsem musela z předchozí zkušenosti vědět, že budou liché?“

Brzy začaly obvyklé spory. Janu Lucemburskému neležel na srdci přemyslovský odkaz a blaho království. Ukázalo se, že se tehdy do Prahy vrátil pouze z obavy, že se podpora české šlechty začíná klonit na její stranu. A ovšem také proto, aby se tu zase zotavil ze zranění utrženého při nějakém rytířském klání.

Pouze z prospěchářských pohnutek mne vyhledal, usoudila tehdy Eliška. Ze strachu, že má moc sílí. A také si potřeboval vylízat rány, ne první ani poslední, z nějakého turnaje.

Při pomyšlení, že ho za ní na Mělník nepřivedla láska, stesk ani touha, ji zalila vlna nepředstavitelného ponížení.

„Jinde tě mohou hrdě nazývat koruna veškerého rytířstva, Jene, ale v Českém království ti říkají král cizinec!“ rozkřikla se na něj jednou, pár nedlouhých měsíců po tom romantickém setkání v Mělníku. „Měl bys zůstat doma, starat se o království a o rozrůstající se rodinu! Tobě vůbec nevadí, že namísto tebe vládne v zemi pán z Lipé s Rejčkou?“

Blýskl po ní tehdy zlým, téměř nepřátelským pohledem. „A proč by mi to mělo tolik vadit? Já v tom nic tak špatného nevidím! Jindřich z Lipé si s českými pány poradí

jistě lépe než já! A královna vdova Rejčka... nemůžu za to, že nevlastní matku nemáš ráda!“ Po těch slovech k ní přistoupil a sevřel jí ramena pevně jako v kleštích. „Vím moc dobře, co mi tím chceš doopravdy říct! Podle tebe jsem tu zůstal cizincem a k tomu jsem neschopný panovník. To ty místo mne toužíš vládnout! Ty a tvoje princátka Václav! A jeho hodný, byť nevlastní strýček Jan Volek vám oběma podle všeho už umetá cestičku k trůnu!“ Tvář mu znachověla hněvem. „Měl jsem tehdy dát na slova pána z Lipé, který mě na vaše spiknutí upozornil. Teď už vím, proč mu nemůžeš přijít na jméno!“

Život ji vystavil nejedné těžké zkoušce, ale nikdy se jich nebála. Při pohledu do Janovy tváře zkřivené nenávistným vztekem však pocítila poprvé v životě strach. Ne o sebe. O prvorozeného syna Václava, o dítě, které nosí pod srdcem, o nevlastního bratra Jana Volka a hlavně o České království.

Tehdy pochopila, že musí před Janem utéct, že musí uprchnout před vlastním manželem, aby zachránila své děti a království, jež zdědila ona, ne nějaký král cizinec, a za něž se cítila zodpovědná.

A věděla také, že tak může učinit pouze z míst, kam ne-sahá Janova moc. Jinak by také mohla skončit v internaci na nějakém hradě ukrytém uprostřed hlubokých lesů. Nebylo by to poprvé.

Při první příležitosti se vydala do Bavor za dcerou Markétou, která tam pobývala u dvora svého snoubence vévody Jindřicha.

A už tam zůstala.

Pohlédla opět k oltáři. Náhle jí projela bolest, kterou už moc dobře znala. Téměř jí vyrazila dech, tak intenzivní byla, ale po chvíli zase ustala.

Moje děťátko se hlásí na svět, uvědomila si.

Zvolna, opatrně vstala a vydala se ke dveřím. Bolest se ozvala znovu, tentokrát silněji, a přiměla ji zastavit se.

Předklonila se a přidržela se jedné z bohatě vyřezávaných lavic. Zhluboka se nadechla a po chvíli byla opět schopna pokračovat v cestě. Hned za dveřmi kaple našťěstí hlídkovala stráž.

„Honem! Zavolej mou komornou!“ křikla z posledních sil na ozbrojence.

Muž na ni chvilku nechápavě zíral.

„Neslyšíš snad? Pospěš si!“ vypravila ze sebe přerývaně, protože jí nitro zalila další mučivá vlna. Sklesla do výklenku vedle dveří a strážný při pohledu do její bledé, bolestí ztrhané tváře konečně pochopil, že si musí doopravdy pospíšit.

Stará komorná Uršula, která se o královnu Elišku Přemyslovnu u dvora vévody Jindřicha starala, měla sice dost zkušeností s přiváděním dětí na svět, ale tentokrát byla ráda, že přivolali hned dvě porodní báby a dva felčary k tomu.

Kdo ví, jak to dopadne, pomyslela si smutně. Věděla, že se její paní ocitla u konce sil ještě před porodem. Elišku Přemyslovnu si nesmírně oblíbila a nyní s rostoucími obavami sledovala, jak je Eliška vyčerpaná.

Je to už její šesté dítě, pokračovala Uršula v úvahách, a po pravdě řečeno, Její Milost královna už není nejmladší.

Uršula se v rychlosti přežehnala křížem, jako by tak chtěla zahnat podobné myšlenky a předtuchu, která se za nimi příkradla.

„To je dost, že jste tady!“ křikla vzápětí na hlouček služebných, vlekoucích vědra s horkou vodou a štučky bílého plátna. Byla ráda, že ji vytrhly z chmurných úvah. „Přinesla některá z vás také to svažené víno pro Její Milost, jak jsem vám nakázala? Jistě si ráda svlaží rty.“

„Jistě, paní Uršulo!“ odpověděla jí jedna z hloučku.

Vtom se za dveřmi Eliščiny ložnice ozval dětský pláč.

„Ach, budiž Bohu díky!“ Uršula se znovu pokřížovala.

Dveře se rozlétly a na prahu stanula jedna z porodních bab. „Tak honem, kde jste s tou vodou a plátnem?“ zopakovala téměř doslova Uršulinu nedávnou otázku. „Její Milost sice porodila dcerušku, ale na svět se hlásí další. Bude mít dvojčátka!“

Uršula už na nic nečekala, vytrhla jedné ze služebných vyrovnané plátěné ručníky a rychle následovala porodní bábu.

U porodu královských dvojčat přece nesmí chybět!

Markéta seděla vedle matčina lože a snažila se pohupovat najednou dvě kolébky, v nichž spaly její novorozené sestřičky.

„Prý jsi jim už vybrala jména, matko?“ obrátila se po chvíli na Elišku, která odpočívala ve vysoko nastlaných poduškách. Porod dvojčat ji sice vyčerpal, ale cítila, že se jí síly rychle vracejí.

„Ano, už jsem se rozhodla, jak je pokřtíme. Anna a Eliška, tak se budou jmenovat,“ usmála se na dceru. Moje Markétka se zanedlouho provdá a také ona bude možná vbrzku držet v náručí své prvorozené děťátko, blesklo jí v tu chvíli hlavou.

„To je... moc hezké,“ poznamenala váhavě Markéta. Pojmenovat první z dvojčat po tetě Anně, která se k matce nezachovala zrovna sestersky, to bylo opravdu gesto křesťanského odpuštění. „Chápu dobře, že to představuje... jisté symbolické usmíření?“ dodala pak.

„Ano,“ přikývla Eliška. „Moje sestra Anna je už deset let po smrti. Nejvyšší čas, abych jí odpustila. Anna a Eliška – opět tu budou dvě sestry stejného jména, které však začnou život jinak, jistě lépe a šťastněji, a nikdy se nezradí.“

„To je od tebe skutečně ušlechtilé, matko.“ Markéta se na ni obdivně zahleděla. Netušila, zda by ona něco podobného dokázala.

Vždyť Anna svou sestru Elišku zradila opakovaně a nakonec uprchla z vlasti se svým manželem, mocichtivým, ale neschopným Jindřichem Korutanským. Zemřela zanedlouho poté, v pouhých třiaadvaceti letech, aniž by mu porodila dědice. Jindřich, špatný vladař a podle všeho i nehodný manžel, však dlouho netruchlil a ještě téhož roku se oženil.

„Vyslali jsme spěšného posla k otci. Jistě brzy přijede,“ ozvala se Markéta po chvíli. Byla si moc dobře vědoma, jaké vztahy panují mezi rodiči, doufala však, že se nyní usmíří.

Matka jí na to nic neřekla. Zdálo se, že usnula, jako by jí i ta krátká rozmluva s dcerou vyčerpala.

Markéta se po špičkách vykradla z komnaty.

Nepoznala totiž, že matka ten hluboký spánek pouze předstírá.

Jan Lucemburský se na prahu ložnice ještě jednou ohlédl po Lukrécii, hovicí si v širokém loži. Jen nerad svou milenku opouštěl, takže ho příjezd spěšného posla z bavorské Kouby zrovna nepotěšil. „Brzy se vrátím, miláčku!“ usmál se na ni.

Žít s Lukrécie bylo příjemné. Přinášelo mu to pouze slast a rozkoš prostou tíživých povinností a hlavně věčných hádek. Tedy alespoň prozatím. Nemohl zavírat oči nad jejími narážkami na společný život v manželství, které se výrazně znásobily poté, co mu porodila syna Mikuláše.

Nehodlal ztrácet čas zbytečným vysvětlováním, že něco takového vůbec nepřichází v úvahu. O rozluce manželství neuvažoval ani na okamžik. Existují přece jiné způsoby, jak znovu nabýt zdání svobody. Třeba odeslat manželku do Mělníka.

Mimoto – Lukrécie se mu nevyrovnala urozeností. Její šlechtický predikát, to byla pouze krása, nic víc.

O výchovu Mikuláše se nicméně postará a zajistí mu rovněž budoucnost hodnou královského syna. Nic víc po něm však Lukrécie požadovat nemůže, ba nesmí.

Jan vykročil do zšeřelé chodby a zamířil do knihovny, kde na něj už čekal posel.

„Co tě sem přivádí v tak pozdní hodinu, Renarde?“ zeptal se ho s hranou bodrostí.

„Jen samé dobré zprávy, Milosti!“ Renard před ním poklekl a unavenou tvář se mu mihl úsměv.

„Umoudřila se snad moje královská choť a hodlá se konečně vrátit do Prahy?“ položil mu Jan otázku.

„Přináším jinou zprávu. Její Milost královna Eliška porodila. Dala ti dvě krásné a zdravé dcerušky. Annu a Elišku.“

Jan Lucemburský na něj upřel udivený pohled. „Dvě dcery? Dvojčata?“ Po těch slovech začal bezmyšlenkovitě rázovat po komnatě. Ta zpráva ho překvapivě dojala. Náhle si vybavil ono setkání na Mělníku, kdy se chtěl s Eliškou usmířit, a měsíce, které následovaly potom. Mohli tehdy začít znovu.

Náhle pochopil, že přes veškeré rozpory a nesrovnalosti může v životě milovat pouze ji. Pouze Eliška Přemyslovna smí být jeho královnou.

Jenže žít spolu nějak nedokážou, v tom je ta potíž.

Ustal v bezcílném přecházení a pokynul Renardovi, aby povstal. „Mám tedy dvě dcery. Škoda že ne syny a dědice!“ dodal, ale jen proto, aby zakryl dojetí, kterému se nedokázal ubránit. „Nu což, vyberu jim alespoň vhodné ženichy... aby obě rozhojnily slávu lucemburského rodu.“

A snad také Přemyslovců, pomyslel si Renard. Jana Lucemburského sice ctil, ale Elišky Přemyslovny, bez níž by

se tenhle věčný rytíř na královský trůn nedostal, si vážil mnohem víc.

„Renarde, tohle musíme oslavit!“ prohlásil Jan Lucemburský. Na nějaké velké slavení s Renardem sice náladu neměl, ale nedovedl si představit, že by se teď vrátil k Lukrecii. Tleskl nato do dlaní, aby přivolal komorníka. „A kdy se vlastně narodily ty moje dcerky?“

„Princezny Anna a Eliška spatřily světlo světa dvacátého sedmého března.“

„Anna a Eliška,“ zopakoval po něm Jan Lucemburský, jako by si teprve nyní uvědomil, jak symbolická jména dala jeho manželka dcerám. Už se nadechoval, aby se k tomu vyjádřil, vtom však vešel do knihovny komorník v doprovodu služebnictva přinášejícího víno a občerstvení.

K tomu se mohu vrátit později, usoudil Jan Lucemburský. Před služebnictvem jména svých novorozených dcer a pochybnosti o vhodnosti té volby probírat nehodlal.

Jan Lucemburský zarazil koně, když měl bavorskou Koubu na dohled. Proti obloze zlátnoucí prvním rozbřeskem se tyčil majestátní obrys starého chrámu a na nedalekém vrchu silueta hradu.

Je to možná chyba, že jsem se sem vypravil, napadlo ho. To Eliška mne přece opustila, ona by se měla pokorně i s dětmi vrátit do Prahy.

Ach co, o téhle výpravě ví jen pár vyvolených.

A mimoto strýc Balduin, arcibiskup trevírský, Janův věrný rádce, ho nabádal, aby tento krok učinil.

„Hněv je špatný rádce, Jene,“ kladl mu na srdce, „a falešná hrdost jakbysmet. Usmiř se s chotí, usmiř se s Eliškou. Prospěje to všem. Měl bys myslet na budoucnost svého prvorozeného. Princ Václav po tobě jednou převezme vládu.“

Jan mu tehdy chtěl odseknout něco v tom smyslu, že udělá to, co se líbí jemu, ale pak ta slova pokorně spolkl.

Strýc Balduin měl pravdu jako ostatně vždycky.

A Jan Lucemburský pobídl s těžkým povzdechem koně vpřed.

„Jeho Milost král Jan,“ oznámil dveřník.

Eliška se nejprve domnívala, že se přeslechla. Podobnou návštěvu nečekala. Nyní už ne. Její královský choť se neobtěžoval přijet nebo alespoň napsat, když se Anna s Eliškou narodily. A teď byl děvčátkům už téměř rok.

Chvilku pokračovala ve vyšívání, jako by tím chtěla získat čas. Pak se rozhodla zabodnout jehlu na okraj výšivky napjaté ve vyšívacím rámu, namísto toho se však píchla do prstu. Pár drobných krůpějí krve potřísnilo ruční práci vytvářenou s takovou pečlivostí, ale Eliška na to ne dbala. V rychlosti si upravila závoj i kadeře, které jí vyklouzly. Byly dosud tmavé, jen na skráních je protkaly první šediny.

Chovám se jako nedospělá dívka očekávající návštěvu svého nápadníka a ne jako manželka a matka sedmi dětí, pokárala se v duchu. Svým způsobem to první setkání bylo a mohlo třeba znamenat nový začátek, ve který už nedoufala. Nedokázala potlačit vzrušení, které jí vykreslilo na tvářích nachový ruměnc.

Janova nezkrotná povaha a tvrdost hraničící s krutostí, s níž se choval k ní i k dětem, ji děsily. Věděla, že je lepší, budou-li žít odděleně. Byla tu mimoto také jeho milenka, i když kdo ví, možná jí už dávno ukázal záda.

A přesto ji k němu nepřestal poutat cit, za který se proklínala.

„Uveď Jeho Milost,“ pokynula dveřníkovi vladařským gestem.

Jan vešel do komnaty, jako by se rozloučili včera, jako by se nic nestalo a on se vracel domů z krátké projížďky. Poklekl před ní na jedno koleno a upřel na ni pohled, který tak dobře znala. Žádná z žen mu nedokázala odolat a ona nebyla výjimkou.

Uchopil lem jejího šatu, ale nepolíbil jej okamžitě. „Smím?“ tázaly se prosebně jeho oči. Na souhlas však nečekal, jako ostatně nikdy, a zlatem vyšívaný okraj jejího roucha si přitiskl ke rtům.

„Rád tě vidím, Eliško! Stýskalo se mi po tobě,“ pronesl pak vyrovnaným, melodickým hlasem, v němž nezazněla ani stopa onoho nenávistného hněvu, jako když spolu mluvili naposledy.

„Vítej, můj pane,“ řekla mu na to opatrně Eliška, neboť doby, kdy bezmezně důvěřovala jeho smířlivému tónu, byly dávno ty tam.

„A rád bych ti poděkoval za dvě dcerušky. Jistě zdědily půvab po matce. Jen neodkladné povinnosti mi zabránily v tom, abych za tebou přijel dříve,“ pokračoval Jan a Elišku napadlo, že jeho vemlouvavý hlas zní jako předení šelmy.

Jan nyní z váčku u pasu vyňal pouzdro z růžového dřeva, vykládané polodrahokamy. Otevřel je a na purpurovém sametu se zatřpytil zlatý náhrdelník se dvěma démantovými přívěsky lemovanými drobnými perličkami. „Za každou dceru jeden přívěsek,“ usmál se Jan. „Dovoliš, abych ti náhrdelník připjal, Eliško?“

Zalichotilo jí to. Lhala by, tvrdit opak. Ale jen tak se vzdát nehodlala. Ani k podobným smiřováním nechovala velkou důvěru.

„Měl bys už vědět, Jene, že nejcennější dary nebývají šperky. Mnohem víc by pro mne znamenalo, kdybys přijel hned, jak se Anna s Eliškou narodily. Tvé dcery oslaví zanedlouho první narozeniny, a tys je ještě neviděl!“ vmetla

mu do tváře. S každým vyřčeným slovem v ní vzrůstalo rozhořčení.

„V příjezdu mi zabránily vladařské povinnosti, jak jsem se ti zmínil. A pak... to tys přece uprchla z Prahy!“ Janovi při těch slovech zaplál v očích nebezpečný oheň, který Eliška tak dobře znala. Pouzdro s náhrdelníkem přitom sevrhel tak pevně, jako by je chtěl rozdrtit.

Eliška mu zůstala odpověď dlužná. Hádek s ním si užila víc než dost. Novou začínat nechtěla.

Hněv v Janovi našťestí pohasl stejně rychle, jako vzplál. Ani on nechtěl začít novou vádu. Kvůli tomu sem nepřišel. Ztěžka si povzdychl. Strýci Balduinovi se to radí, když není ženatý. Netuší, co manželské neshody obnášejí.

Přistoupil k Elišce, odložil pouzdro se šperkem a vzal jí něžně tvář do dlaní. K jeho překvapení se té důvěrnosti nebránila.

„Co se to s námi stalo, Eliško? Zamilovali jsme se do sebe přece na první pohled! Já byl tvůj rytíř a přijel jsem tě osvobodit! Zapomnělas snad? To já tě zachránil před těmi, kteří ti usilovali o život!“

Neuniklo mu, že se Elišce při jeho slovech zalily oči slzami. Jejich názory je rozdělily, ale prožili spolu mnohé, a to je spojuje navždy. Vzpomněl si náhle na Lukrécii. Nyní, v tento okamžik, se zdála nedůležitá a jaksi neskutecná, jako by žila v nějakém jiném světě, do něhož omylem zabloudil. „Vrať se domů, Eliško! Pojeď se mnou do Prahy!“ zašeptal a zlehka ji políbil na rty.

Ani tomu polibku se nebránila, jen pevně semkla víčka, jako by se za slzy styděla.

„Je tam také Václav?“ zašeptala ochraptěle.

Jan spustil ruce. Kouzelný okamžik pominul. „Václav už v Praze není. Odeslal jsem ho k francouzskému dvoru. Do Vincennes u Paříže. Bude tam o něj dobře postaráno. Pe-

čuje o něj moje sestra Marie, což je, jak víš, nyní manželka francouzského krále Karla IV.“ Jan se krátce zasmál. „Nebudeš tomu věřit, ale náš Václav si svého královského strýce tak oblíbil, že přijal jeho jméno. Karel. Ovšem někdy zase tvrdí, že ho k té změně jména inspiroval jeho vzor císař Karel Veliký. Kdo se má v chlapcích jeho věku vyznat!“

„Jak jsi mohl...?“ Eliška rychle poodstoupila o krok od něj, tvář bledou, v očích zoufalství a hněv. „Jak jsi to mohl udělat beze mne? Bez mého souhlasu?“

„Ach, Eliško, z toho bys neměla vinit mě! Nebylas v Praze, abych se s tebou mohl poradit, abys dala synovi požehnání na cestu. Upřímně řečeno, ten tvůj útěk jsem si mohl vysvětlovat i jinak...“

„A jak?“

„Že na těch řečech o dosazení nezletilého Václava, tedy nyní Karla, na český trůn místo mě může být také něco pravdy. To ty bys pak za něj vládla v zemi. Spolu se cti-hodným Volkem ovšem.“

„Proto jsi tedy přiměl Václava odjet do Francie? Protože jsi ve vlastním synovi spatřoval soupeře? Možná dokonce nepřítele?“ vybuchla Eliška.

„Nezapomínej, že se ke spiknutí, jehož cílem bylo mé svržení, Jan Volek nakonec přiznal,“ namítl neméně hněvivě Jan Lucemburský.

„Jenže na mučidlech! Pravda to nebyla! A ty to moc dobře víš! Nepřestávám děkovat nebesům, že se pak nebohý Volek zachránil útekem.“

„Nechme toho, Eliško,“ pokusil se Jan znovu o smířlivý tón. Uvědomoval si nicméně, že mu valem ubývá trpělivost. „Nechápu, že to v tobě vyvolalo... takový odpor. K Marii, která žila po nějakou dobu u našeho pražského dvora, jsi přece přilnula. Vy dvě jste byly jako sestry! O našeho Václava, tedy Karla, bude ve Francii dobře postaráno. A získá

tam vynikající vzdělání, stejně jako průpravu v dvorské etiketě. Naučí se tam vladařskému umění.“

Eliška bezmocně rozhodla pažemi. „Ach, Jene, a jsme zase u jádra našich sporů. Mým přáním je, aby náš syn v první řadě zvelebil České království, a ne aby se blýskl nejdřív na poli evropské politiky!“

„Právě tam se musí nejprve prosadit, chce-li něco dokázat, chce-li proslavit jméno rodu a zvelebit České království,“ ohradil se Jan.

„Tím myslíš lucemburského rodu, ne toho přemyslovského, nemám pravdu? Jen o to ti jde! Na Čechách ti nezáleží a nikdy nezáleželo! Jinak bys nepřipustil, aby v zemi vládl pán z Lipé s ní, s tou cizoložnou královnou vdovou Rejčkou!“ Eliška se už nadále nedokázala ovládnout a dala se do křiku, ruce zaťaté v pěst.

„Ty nedokážeš dohlédnout dál než na Zbraslav, na tu svou slavnou Aulu Regii!“ rozkřikl se na ni.

Eliška k němu rázně vykročila, paži napřaženou, jako by mu chtěla vlepit políček. Aula Regia, zbraslavský klášter, to bylo pohřebiště Přemyslovců, posvátné místo, o něž si nesměl nikdo, ani Jan Lucemburský, otírat ústa! „Ty...!“ sykla jen.

Jan jí sevřel napřaženou ruku drtivým stiskem. „Vrátíš se?“ zeptal se nebezpečně tichým hlasem.

„Ne!“ odsekla Eliška pevně, vyprostila se mu ze sevření a nechala paži sklesnout.

Jan Lucemburský se bez dalších slov otočil a zamířil ke dveřím. Na prahu se ještě zastavil a naposledy se obrátil k manželce. „Přiměju tě k návratu, Eliško, o tom nepochybuj. A na dcerky se před odjezdem podívám. Mimochoodem... dalas jim hezká, symbolická jména. Anna a Eliška. Dvě sestry, z nichž jedna usilovala o život té druhé. Nezdá se ti, že ses v tomhle ohledu měla zase ty poradit se mnou?“

Eliška neodpověděla. Vykládat mu o smíření, to by bylo plýtvání slovy.

„Zachránil jsem tě tehdy před Annou,“ dodal ještě Jan Lucemburský. „A vskutku jsem netušil, že se dožiju takového vděku!“ Zaváhal krátce a potom řekl: „A aby sis nemyslela, že dcerky zanedbávám... O jejich budoucnosti jsem už rozhodl. Eliška bude zasvěcena službě Bohu. Ty ses přece také toužila stát řeholnicí, nevzpomínáš? Chtěla jsi zůstat ve svatojiřském klášteře, kde tě vychovali! Nu, a Annu, tu výhodně provdám. I ženicha jsem jí už vyhlédl!“

Na Eliščinu odpověď nečekal, jen za sebou pořádně práskl dveřmi.

„Měla jsem se tou řeholnicí skutečně stát!“ zvolala Eliška, ale její výkřik se už odrazil od zavřených dveří.

Markéta se zachmuřeně probírala výbavou, kterou jí komorné nachystaly. Bylo jí přitom trapně.

Bere si přece dolnobavorského vévodu! A z Čech si k jeho dvoru přivezla jen pár obnošených hadříků. Tady si také nic nového poříditi nemohla, protože s matkou třely bídu s nouzí. A snoubence o finanční výpomoc prosit nechtěla. Už takhle pro ně dělal víc než dost.

Z hubené hromádky vytáhla prořídlý závoj, ve kterém se navíc skvěla velká díra. Neudržela se a zabořila tvář do té tenké tkaniny. Útlá ramínka se jí začala otřásat táhlými vzlyky.

Eliška, která ji drahnou chvíli pozorovala, k ní přistoupila a objala ji.

Jan Lucemburský dostal svému slovu, že manželku k návratu do Prahy přiměje. Zastavil jí vyplácení renty.

Nějakou dobu se to dalo vydržet a urození příbuzní jí pomohli z nejhoršího. Nyní, po dvou letech, však bylo